

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1758-1759/2548

กระทรวงการคลัง กับพวก โจทก์ สืบเอกบดินทร์ โกศะโยดม กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1304, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 148, ป.วิ.พ. มาตรา 161, ป.วิ.พ. มาตรา 248

ย่อ / หลักกฎหมาย

คดีนี้เป็นคดีปลดเปลื้องทุกข์ที่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้และศาลชั้นต้นได้ตีราคาที่ดินพิพาทตามคำสั่งของศาลฎีกาแล้ว ได้ความว่าที่ดินพิพาทส่วนของจำเลยที่ 1 ราคา 51,450 บาท ที่ดินส่วนของจำเลยที่ 2 ราคา 572,295 บาท และมูลคดีเกี่ยวกับที่ดินพิพาทของจำเลยทั้งสองแยกต่างหากจากกัน ดังนั้นทุนทรัพย์ในชั้นฎีกาสำหรับจำเลยที่ 1 จึงไม่เกินสองแสนบาท คดีต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.พ. มาตรา 248 แม้ศาลชั้นต้นจะกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าโจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องบังคับให้จำเลยทั้งสองรื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินพิพาท ทำที่ดินให้อยู่ในสภาพเดิมและให้จำเลยทั้งสองและบริวารออกจากที่ดินพิพาทได้หรือไม่ แต่การที่จะวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวจะต้องฟังข้อเท็จจริงให้ยุติว่าที่ดินพิพาทเป็นโบราณสถานอันเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่อยู่ในความครอบครองดูแลของโจทก์ทั้งสองหรือเป็นที่ดินที่จำเลยทั้งสองมีสิทธิครอบครองอันเป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกัน ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงเป็นการวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีที่โจทก์ฟ้อง มิใช่นอกประเด็นดังที่จำเลยทั้งสองฎีกา เช่นนี้ข้อเท็จจริงสำหรับจำเลยที่ 1 จึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 ว่าที่ดินพิพาทส่วนที่จำเลยที่ 1 เข้าปลูกสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เมื่อโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีอำนาจครอบครองดูแลตามกฎหมายไม่ประสงค์จะให้จำเลยที่ 1 อยู่ในที่ดินพิพาท จึงมีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยที่ 1 ให้รื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้าง และบังคับให้จำเลยที่ 1 และบริวารออกจากที่ดินพิพาทได้ คดีก่อนโจทก์ที่ 2 เป็นโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสองอาศัยมูลละเมิดที่จำเลยทั้งสองทำลายกำแพงเมืองเชลียงศรีสัชชนาลัยเสียหายอันเป็นกรณีฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการทำให้เสียหายคดีถึงที่สุดแล้ว แต่คดีนี้โจทก์ทั้งสองฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสองให้รื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยทั้งสองออกจากที่ดินพิพาทโดยอาศัยอำนาจแห่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิใช้สอยทรัพย์ที่พิพาท แม้จะฟ้องเรียกค่าเสียหายมาด้วยก็เป็นค่าเสียหายที่จำเลยทั้งสองเข้ามาอยู่ในที่ดินพิพาทโดยไม่มีความเป็นกรณีอ้างว่าขาดประโยชน์จากการใช้ทรัพย์ ดังนั้นประเด็นคดีแรกและคดีนี้ย่อมแตกต่างกัน ประเด็นที่วินิจฉัยคดีทั้งสองมิได้อาศัยเหตุอย่างเดียวกัน ฟ้องโจทก์ทั้งสองไม่เป็นฟ้องซ้ำ แม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชนะคดีโดยยกฟ้องโจทก์ทั้งสองและใช้ดุลพินิจให้ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นเป็นพับ แต่เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษากลับให้โจทก์ทั้งสองชนะคดีด้วยการขับไล่จำเลยทั้งสองออกจากที่ดินพิพาท และได้คำนึงถึงเหตุสมควรความสุจริตในการสู้คดีความหรือการดำเนินคดีของคู่ความทั้งปวงแล้ว การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 ใช้ดุลพินิจกำหนดให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ทั้งสองในศาลชั้นต้นจึงชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 161 วรรคแรก

คำพิพากษา

คดีทั้งสองสำนวนนี้ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษาร่วมกันโดยให้เรียกโจทก์ทั้งสองสำนวนว่า โจทก์ที่ 1 และโจทก์ที่ 2 เรียกจำเลยในสำนวนแรกว่า จำเลยที่ 1 และเรียกจำเลยในสำนวนหลังว่า จำเลยที่ 2 โจทก์ทั้งสองฟ้องทั้งสองสำนวนทำนองเดียวกัน ขอให้บังคับจำเลยที่ 1 รื้อถอนอาคารร้านอาหารขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 14 เมตร จำนวน 1 หลัง ทำที่ดินบริเวณอาคารร้านอาหารดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเดิม และบังคับให้จำเลยที่ 1 กับพวกออกจากที่ดินดังกล่าว หากจำเลยที่ 1 ไม่ยอมรื้อถอนอาคารร้านอาหารขอให้โจทก์เป็นผู้รื้อถอนเองโดยให้จำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้จำเลยที่ 1 ชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ที่ 1 เป็นเงินทั้งสิ้น 42,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ และใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ที่ 1 อีกเดือนละ 350 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจำเลยที่ 1 และบริวารจะออกจากที่ดินของโจทก์ที่ 1 กับขอให้บังคับจำเลยที่ 2 รื้อถอนอาคารคอนกรีตจำนวน 9 หลัง ร่องน้ำ ถนน รั้วคอนกรีต สวนหย่อมและน้ำตกจำลอง ทำที่ดินบริเวณดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเดิม และบังคับให้จำเลยที่ 2 กับบริวารออกจากที่ดินดังกล่าว หากจำเลยที่ 2 ไม่ยอมรื้อถอนอาคารคอนกรีตจำนวน 9 หลัง ร่องน้ำ ถนน รั้วคอนกรีต สวนหย่อมและน้ำตกจำลอง ขอให้โจทก์เป็นผู้รื้อถอนได้เองโดยให้จำเลยที่ 2 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ให้จำเลยที่ 2 ชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ที่ 1 เป็นเงินทั้งสิ้น 583,100 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ และใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ที่ 1 อีกเดือนละ 4,900 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจำเลยที่ 2 และบริวารจะออกจากที่ดินของโจทก์จำเลยที่ 1 ให้การว่า ที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยที่ 1 มิใช่เป็นที่ราชพัสดุในอันที่โจทก์ที่ 1 จะขึ้นทะเบียนไว้เพื่อปกครองดูแลรักษาแทนรัฐได้ หากแต่จำเลยที่ 1 ได้ซื้อมาโดยชอบด้วยกฎหมายจากบุคคลภายนอกตั้งแต่ปี 2525 ก่อนที่โจทก์ที่ 2 จะได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถาน โจทก์ทั้งสองจึงไม่มีอำนาจฟ้อง คดีโจทก์ทั้งสองขาดอายุความ เนื่องจากเหตุคดีนี้เกิดประมาณระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2530 ถึงวันที่ 27 มิถุนายน 2531 โจทก์ทั้งสองฟ้องคดีนี้เกินกว่าหนึ่งปีแล้วนับแต่วันเกิดเหตุ หรือวันที่โจทก์ทั้งสองควรทราบถึงการทำละเมิด คดีของโจทก์ทั้งสองเป็นฟ้องซ้ำกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 408 - 409/2539 ของศาลชั้นต้น จำเลยที่ 1 ไม่ได้บุกรุกที่ดินของเขตโบราณสถานตามที่โจทก์ทั้งสองฟ้อง โจทก์ทั้งสองไม่ได้รับความเสียหาย การกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2531 ซึ่งเป็นวันหลังวันที่จำเลยที่ 1 ได้ครอบครองที่ดิน ย่อมไม่ผูกพันหรือมีผลย้อนหลังไปในขณะที่จำเลยที่ 1 ได้ครอบครองที่ดิน โจทก์ทั้งสองจึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องจำเลยที่ 1 เป็นคดีนี้ ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 2 ให้การว่า ที่ดินของจำเลยที่ 2 มิใช่ที่ราชพัสดุ โดยจำเลยที่ 2 ได้ซื้อที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมายจากบุคคลภายนอกตั้งแต่ปี 2529 ก่อนที่โจทก์ที่ 2 จะประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถาน ฟ้องโจทก์ที่ 2 เป็นฟ้องซ้ำกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 408 - 409/2539 ของศาลชั้นต้น โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะปกครองดูแลรักษาที่ดินพิพาท เพราะที่ดินดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ 2 โจทก์ทั้งสองจึงไม่ได้รับความเสียหายใดๆ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษากลับ ให้จำเลยที่ 1 รื้อถอนอาคารร้านอาหารขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 14 เมตร จำนวน 1 หลัง ทำที่ดินบริเวณอาคารร้านอาหารดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเดิม และให้จำเลยที่ 1 กับพวกออกจากที่ดินดังกล่าว และให้จำเลยที่ 2 รื้อถอนอาคารคอนกรีตจำนวน 9 หลัง ร่องน้ำ ถนน รั้วคอนกรีต สวนหย่อมและน้ำตกจำลอง ทำที่ดินบริเวณดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเดิมและให้จำเลยที่ 2 กับบริวารออกจากที่ดินดังกล่าว คำขอนอกจากนี้ให้ยกกับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้

ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์ทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความรวม 2,000 บาท โจทก์ที่ 1 และจำเลยทั้งสองฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "คดีนี้เป็นคดีปลดเปลื้องทุกข์ที่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้และศาลชั้นต้นได้ตีราคาที่ดินพิพาทตามคำสั่งของศาลฎีกาแล้ว ได้ความว่าที่ดินพิพาทส่วนของจำเลยที่ 1 มีราคา 51,450 บาท ที่ดินส่วนของจำเลยที่ 2 มีราคา 572,295 บาท และมูลคดีเกี่ยวกับที่ดินพิพาทของจำเลยทั้งสองแยกต่างหากจากกัน ดังนี้ทุนทรัพย์ในชั้นฎีกาสำหรับจำเลยที่ 1 จึงไม่เกินสองแสนบาท คดีสำหรับจำเลยที่ 1 ต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 มีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสอง ประการแรกว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นหรือไม่ เห็นว่า คดีนี้โจทก์ได้บรรยายฟ้องไว้แล้วว่าจำเลยทั้งสองได้บุกรุกเข้าไปในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยซึ่งเป็นโบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ในความครอบครองดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ของโจทก์ที่ 2 และเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ที่ 1 และจำเลยทั้งสองชุดทำลายแนวกำแพงเมืองศรีสัชนาลัย ก่อสร้างอาคารสิ่งปลูกสร้างทับแนวกำแพงดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อโจทก์ทั้งสอง ขอให้จำเลยทั้งสองรื้อถอนอาคารและสิ่งก่อสร้างออกจากที่ดินพิพาทและเรียกค่าเสียหาย จำเลยทั้งสองให้การว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ราชพัสดุ จำเลยทั้งสองได้ซื้อที่ดินพิพาทมาโดยชอบและได้ครอบครองทำประโยชน์จนได้สิทธิครอบครองก่อนโจทก์ที่ 2 ประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานขอให้ยกฟ้อง จึงเป็นกรณีที่พิพาทกันด้วยเรื่องความเป็นเจ้าของแห่งที่ดินพิพาทว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยทั้งสองผู้มีสิทธิครอบครองหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่อยู่ในความดูแลรักษาของโจทก์ทั้งสอง แม้ศาลชั้นต้นจะกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าโจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องบังคับให้จำเลยทั้งสองรื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินพิพาท ทำที่ดินให้อยู่ในสภาพเดิมและให้จำเลยทั้งสองและบริวารออกจากที่ดินพิพาทได้หรือไม่ แต่การที่จะวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวจะต้องฟังข้อเท็จจริงให้ยุติว่าที่ดินพิพาทเป็นโบราณสถานอันเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่อยู่ในความครอบครองดูแลของโจทก์ทั้งสองหรือเป็นที่ดินที่จำเลยทั้งสองมีสิทธิครอบครองอันเป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกัน ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจึงเป็นการวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีที่โจทก์ฟ้อง มิใช่ข้อประเด็นดังที่จำเลยทั้งสองฎีกา เช่นนี้ข้อเท็จจริงสำหรับจำเลยที่ 1 จึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 ว่าที่ดินพิพาทส่วนที่จำเลยที่ 1 เข้าปลูกสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน เมื่อโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีอำนาจครอบครองดูแลตามกฎหมายไม่ประสงค์จะให้จำเลยที่ 1 อยู่ในที่ดินพิพาท จึงมีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยที่ 1 ให้รื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างและบังคับให้จำเลยที่ 1 และบริวารออกจากที่ดินพิพาทได้ ส่วนจำเลยที่ 2 ที่ฎีกาว่า ที่ดินพิพาทของจำเลยที่ 2 ไม่ใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยอ้างว่าจำเลยที่ 2 ได้ครอบครองทำประโยชน์ก่อนโจทก์ที่ 2 จะประกาศให้เป็นที่ดินโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และที่ดินพิพาทมิใช่ที่ดินรกร้างว่างเปล่า นั้น เห็นว่าจากข้อนำสืบของโจทก์ทั้งสองและจำเลยทั้งสองรับกันว่าพนักงานอัยการเคยฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีอาญาในข้อหาบุกรุก ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ในที่ดินพิพาทอันเป็นโบราณสถานโดยมิชอบ ซึ่งศาลได้พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดฐานทำลายโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 มาตรา 32 วรรคแรก ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 226 - 227/2534 ของศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืน คดีถึงที่สุดแล้ว แม้คดีอาญาจะไม่

มีประเด็นโดยตรงว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่จะนำมาใช้ยื่นจำเลยที่ 2 ในคดีนี้ได้ แต่ในคดีดังกล่าวก็ฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่าจำเลยที่ 2 ได้ทำลายแนวกำแพงเมือง เบลีงศรีสังขาลย์ที่เป็นโบราณสถานแล้วเข้าปลูกสร้างอาคารสิ่งก่อสร้างในแนวกำแพงเมือง ดังกล่าว ทั้งโจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ 2 นำสืบรับกันว่าจำเลยที่ 2 เคยฟ้องโจทก์ที่ 2 เป็นคดีแพ่ง ตามสำนวนคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 408 - 409/2539 ของศาลชั้นต้น จนศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า ประกาศของโจทก์ที่ 2 ในการกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสังขาลย์และมีการสั่งให้จำเลยที่ 2 ระวังการก่อสร้างและรื้อถอนสิ่งก่อสร้างชอบด้วยกฎหมายตามเอกสารหมายเลข 8 ซึ่งศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่าบริเวณที่พิพาทมีโบราณสถานอยู่จริง เช่นนี้ข้อเท็จจริงในคดีอาญา และคดีแพ่งดังกล่าวจึงผูกพันจำเลยที่ 2 ที่เป็นผู้ความในคดีฟังได้ว่าที่ดินพิพาทส่วนของจำเลยที่ 2 อยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสังขาลย์ และโจทก์ทั้งสองยังนำสืบด้วยว่าที่ดินพิพาทได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินราชพัสดุแล้วตามเอกสารหมายเลข 10 จำเลยที่ 2 ก็ยอมรับว่าอาคารสิ่งปลูกสร้างของจำเลยที่ 2 อยู่ในที่ดินราชพัสดุตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ลงวันที่ 26 สิงหาคม 2541 ดังนั้นที่ดินพิพาทส่วนของจำเลยที่ 2 จึงเป็นที่ดินราชพัสดุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่อยู่ในความครอบครองดูแลของโจทก์ที่ 1 ประกอบกับโจทก์ทั้งสองมีนายสด แดงเอียด ที่เคยเป็นหัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสังขาลย์เบิกความว่า ที่ดินที่จำเลยทั้งสองถือครองทับแนวกำแพงเมือง เบลีงซึ่งเป็นโบราณสถานและเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกและโจทก์ที่ 2 จะเข้าไปบูรณะแนวกำแพงเมืองเบลีงและบ่อน้ำโบราณให้กลับสู่สภาพเดิม ย่อมรับฟังได้แล้วว่าทางราชการได้สงวนที่ดินพิพาทไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ และการที่อธิบดีของโจทก์ที่ 2 เคยมีคำสั่งห้ามมิให้จำเลยที่ 2 ปลูกสร้างอาคารและให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินพิพาท แสดงว่าทางราชการได้หวงกันไว้ตลอดมา ที่ดินพิพาทจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ทางราชการสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (3) ต้องห้ามมิให้โอน เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา แม้จำเลยที่ 2 จะอ้างว่ารับโอนมาโดยสุจริตเสียค่าตอบแทนและเข้าครอบครองที่ดินพิพาทก่อนโจทก์ที่ 2 ประกาศกำหนดให้เป็นเขตโบราณสถานก็ไม่ทำให้สภาพที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินเปลี่ยนแปลงไป จำเลยที่ 2 ไม่อาจยกขึ้นต่อสู้กับทางราชการได้เมื่อที่ดินพิพาทที่จำเลยที่ 2 เข้าครอบครองเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและประกาศเป็นเขตอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสังขาลย์ ย่อมอยู่ในความดูแลของโจทก์ที่ 2 และการขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินราชพัสดุจึงเป็นทรัพย์สินของทางราชการที่อยู่ในความครอบครองดูแลของโจทก์ที่ 1 ด้วย โจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยที่ 2 ให้รื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยที่ 2 กับบริวารออกจากที่ดินพิพาทได้ คดีนี้มีปัญหาวินิจฉัยต่อไปว่า ฟ้องโจทก์คดีนี้เป็นฟ้องซ้ำกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 408 - 409/2539 ของศาลชั้นต้นหรือไม่ เห็นว่า คดีดังกล่าวโจทก์ที่ 2 เป็นโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสองอาศัยมูลละเมิดที่จำเลยทั้งสองทำลายกำแพงเมืองเบลีงศรีสังขาลย์เสียหายอันเป็นกรณีฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการทำให้เสียหายทรัพย์สิน คดีถึงที่สุดแล้ว แต่คดีนี้โจทก์ทั้งสองฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสองให้รื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยทั้งสองออกจากที่ดินพิพาทโดยอาศัยอำนาจแห่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิใช้สอยทรัพย์สินที่พิพาทแม้จะฟ้องเรียกค่าเสียหายมาด้วยก็เป็นค่าเสียหายที่จำเลยทั้งสองเข้ามาอยู่ในที่ดินพิพาทโดยไม่มีอำนาจเป็นกรณีอ้างว่าขาดประโยชน์จากการใช้ทรัพย์สิน ดังนี้ ประเด็นคดีแรกและคดีนี้ย่อมแตกต่างกัน ประเด็นที่วินิจฉัยคดีทั้งสองมิได้อาศัยเหตุอย่างเดียวกัน ฟ้องโจทก์ทั้งสองไม่เป็นฟ้องซ้ำ ส่วนที่จำเลย

ทั้งสองฎีกาว่า ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษาให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความทั้งสองศาลแทนโจทก์ทั้งสองไม่ชอบเพราะศาลชั้นต้นพิพากษาให้เป็นพยานนั้น เห็นว่า แม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชนะคดีโดยยกฟ้องโจทก์ทั้งสองและใช้ดุลพินิจให้ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นเป็นพับ แต่เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษากลับให้โจทก์ทั้งสองชนะคดีด้วยการขับไล่จำเลยทั้งสองออกจากที่ดินพิพาท และได้คำนึงถึงเหตุสมควรความสุจริตในการรู้ความหรือการดำเนินคดีของคู่ความทั้งปวงแล้ว การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 ใช้ดุลพินิจกำหนดให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ทั้งสองในศาลชั้นต้น จึงชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 วรรคแรก แล้ว ฎีกาของจำเลยทั้งสองทุกข้อฟังไม่ขึ้น มีปัญหาวินิจฉัยประการสุดท้ายตามที่โจทก์ที่ 1 ฎีกาว่า โจทก์ที่ 1 มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสองได้หรือไม่เพียงใด เห็นว่า คดีสำหรับจำเลยที่ 1 ต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงดังวินิจฉัยมาข้างต้นที่โจทก์ที่ 1 ฎีกาว่า โจทก์ที่ 1 ได้รับความเสียหายไม่อาจใช้ประโยชน์ในที่ดินพิพาทได้สามารถคำนวณค่าเสียหายได้โดยเทียบเคียงกับการให้เอกชนเช่าที่ดินราชพัสดุเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์ เป็นการโต้เถียงดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลอุทธรณ์ภาค 6 ที่ไม่กำหนดค่าเสียหายให้แก่โจทก์ทั้งสอง จึงเป็นข้อเท็จจริง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้ มีข้อวินิจฉัยในส่วนค่าเสียหายที่โจทก์ที่ 1 เรียกจากจำเลยที่ 2 เห็นว่า ที่โจทก์ที่ 1 นำสืบค่าเสียหายโดยเทียบเคียงอัตราค่าเช่าตามระเบียบว่าด้วยการจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุเอกสารหมาย จ.11 นั้น เป็นการหาประโยชน์สำหรับที่ดินราชพัสดุทั่วไปที่ทางราชการนำไปหาผลประโยชน์ด้วยการให้เอกชนเช่า ส่วนที่ดินพิพาทเป็นที่ดินราชพัสดุที่เป็นโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยซึ่งทางราชการได้สงวนไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ โจทก์ที่ 1 ไม่ได้นำสืบว่าสามารถนำที่ดินที่เป็นโบราณสถานอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไปหาประโยชน์ได้หรือไม่อย่างไร จะนำเอาอัตราค่าเช่าตามระเบียบว่าด้วยการจัดหาประโยชน์สำหรับที่ดินราชพัสดุทั่วไปมาใช้กับที่ดินพิพาทหาได้ไม่ ดังนี้ถือว่าโจทก์ที่ 1 นำสืบไม่ได้ว่าโจทก์ที่ 1 ได้รับความเสียหาย ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 ไม่กำหนดค่าเสียหายในส่วนของจำเลยที่ 2 ให้แก่โจทก์ที่ 1 นั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาโจทก์ที่ 1 ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นและชั้นอุทธรณ์แทนโจทก์ทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความรวม 2,000 บาท นั้น เห็นว่า คดีทั้งสองสำนวนนี้แม้ศาลชั้นต้นจะสั่งให้พิจารณารวมกัน แต่จำเลยทั้งสองก็แยกกันรับผิดชอบค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในแต่ละสำนวนต่างหากจากกัน จึงสมควรแก้ไขเสียให้ถูกต้อง" พิพากษายืน ให้จำเลยที่ 1 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลในสำนวนแรกแทนโจทก์ทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความรวม 1,800 บาท ให้จำเลยที่ 2 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลในสำนวนที่สองแทนโจทก์ทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความรวม 4,000 บาท

องค์คณะ

สถิตย์ ทาวุฒิ · จรัส พวงมณี · นินนาท สาครรัตน์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1758-1759/2548>